

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

ODLUKA
O DOPUŠTENOSTI

zahtjeva br. 2343/03
Pavao MAJDANDŽIĆ i drugi
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući 1. veljače 2007. u vijeću u sastavu:

g. C. L. ROZAKIS, *predsjednik*,

g. L. LOUCAIDES,

gđa N. VAJIĆ,

g. K. HAJIYEV

g. D. SPIELMANN,

g. S.E. JEBENS,

g. G. MALINVERNI, *suci*,

i g. S. NIELSEN, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 4. prosinca 2002. godine, uzimajući u obzir odluku da se primijeni članak 29., stavak 3. Konvencije i zajedno ispita dopuštenost i osnovanost predmeta,

uzimajući u obzir očitovanje koje je podnijela tužena država i odgovor na očitovanje koji je podnio podnositelj zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelji zahtjeva su 41 pojedinac, čija su imena, nacionalnosti, prebivališta i godine rođenja navedeni u dodatku u prilogu. Pred Sudom ih zastupa g. D. Gjurašin, odvjetnik iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) su zastupale njene zastupnice, gđa Lidija Lukina-Karajković i gđa Štefica Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično se stanje predmeta, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi.

Dana 1. siječnja 1993. godine na proslavi Nove Godine u Zrinskom Topolovcu, Hrvatska, određeni V.P., pripadnik Hrvatske vojske, ubio je deset i ranio sedmero osoba, nakon čega je počinio samoubojstvo.

Dana 27. prosinca 1995. godine svaki od podnositelja zahtjeva pokrenuo je građanski postupak pred Općinskim sudom u Zagrebu protiv države, tražeći naknadu materijalne i nematerijalne štete pretrpljene zbog tjelesne povrede odnosno smrti bliskog rođaka. Svoj su zahtjev temeljili na članku 180. Zakona o obveznim odnosima. Postupci su nakon toga spojeni.

Dana 4. prosinca 1997. godine Općinski sud u Zagrebu donio je međupresudu kojom je utvrdio da je država odgovorna za naknadu štete pretrpljene od strane podnositelja zahtjeva u jednoj polovini, a u drugoj polovini da je odgovoran osobno V.P.

Obje su strane uložile žalbu protiv te presude.

Dana 6. studenog 1999. godine stupio je na snagu Zakon o dopunama Zakona o obveznim odnosima (Zakon o dopunama iz 1999.). Ovim je dopunama zakona predviđeno da se prekidaju svi postupci pokrenuti protiv države za naknadu štete uzrokovane od strane pripadnika Hrvatske vojske i policije u vršenju njihovih službenih dužnosti tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj.

Dana 15. svibnja 2000. godine Općinski sud u Zagrebu je prekinuo postupak na temelju navedenoga zakona.

Dana 7. siječnja 2003. godine podnositelji zahtjeva podnijeli su ustavnu tužbu zbog duljine trajanja postupka.

Dana 31. srpnja 2003. godine stupio je na snagu novi Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata („Zakon o odgovornosti iz 2003.).

Dana 31. prosinca 2003. godine Općinski sud u Zagrebu nastavio je postupak te je spis proslijeđen Županijskom sudu u Zagrebu, kao žalbenom sudu. Dana 15. veljače 2005. godine taj je sud ukinuo međupresudu od 4. prosinca 1997. godine i vratio predmet Općinskome sudu u Zagrebu.

Općinski sud je održao ročište 20. listopada 2005. godine.

Dana 19. rujna 2005. godine Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je da je bilo povrijeđeno pravo podnositelja zahtjeva na odluku o njihovom građanskom zahtjevu u razumnom roku i njihovo pravo na pristup sudu, te je svakome podnositelju zahtjeva dosudio 15.600 hrvatskih kuna (HRK), kao pravičnu naknadu. Nadalje, naložio je Općinskom sudu u Zagrebu da donese tu odluku u najkraćem mogućem roku, najkasnije u roku od šest mjeseci od objave odluke Ustavnoga suda u Narodnim novinama.

Dana 29. studenog 2005. godine Općinski sud u Zagrebu objavio je presudu odbivši tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva.

Dana 1. ožujka 2006. godine podnositelji zahtjeva žalili su se na prvostupanjsku presudu. Postupak je trenutačno u tijeku pred Županijskim sudom u Zagrebu.

B. Mjerodavno domaće pravo

Članak 184.(a) Zakona o dopunama Zakona o obveznim odnosima (*Narodne novine*, br. 112/1999 od 29. listopada 1999.) predviđa da se prekidaju svi postupci pokrenuti protiv države radi naknade štete koju su počinili pripadnici hrvatske vojske i policije u obavljanju svoje službe tijekom Domovinskoga rata u Hrvatskoj od 7. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996. godine. Zakon o dopunama iz 1999. godine obvezao je Vladu da Hrvatskom saboru u roku od šest mjeseci od stupanja tog zakona na snagu dostavi na donošenje poseban propis kojim bi se uredila odgovornost za naknadu te štete.

Zakon o odgovornosti Republike Hrvatske za štetu uzrokovanu od pripadnika hrvatskih oružanih i redarstvenih snaga tijekom Domovinskog rata (*Narodne novine*, br. 117/03 od 23. srpnja 2003.) uređuje uvjete pod kojima je država odgovorna za isplatu naknade štete koju su prouzročili pripadnici vojske i policije tijekom Domovinskoga rata. On

predviđa i da se nastavljaju svi postupci prekinuti na temelju Zakona o dopunama iz 1999. godine.

Mjerodavni dio članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu (*Narodne novine*, br. 49/2002 od 3. svibnja 2002. – u daljnjem tekstu "Zakon o Ustavnom sudu") glasi kako slijedi:

„(1) Ustavni sud će pokrenuti postupak po ustavnoj tužbi i prije no što je iscrpljen pravni put, u slučaju kad o pravima i obvezama stranke ili optužbi zbog kažnjivog djela nije u razumnom roku odlučio sud ...

(2) U odluci kojom usvaja ustavnu tužbu ... iz stavka 1. ovoga članka, Ustavni sud će ... odrediti rok za donošenje akta kojim će taj sud meritorno odlučiti o ...

(3) U odluci iz stavka 2. ovoga članka Ustavni sud će odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegova ustavnog prava ... Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.“

Članak 29. stavak 1. Ustava (Ustav Republike Hrvatske, *Narodne novine*, br. 41/01) glasi kako slijedi:

„1. Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.“

PRIGOVOR

Podnositelji zahtjeva su prigovorili na temelju članka 6., stavka 1. Konvencije duljini građanskog postupka, tvrdeći da je, u biti, donošenje Zakona o dopunama iz 1999. godine predstavljalo povredu njihovoga prava na pristup sudu.

PRAVO

Podnositelji zahtjeva su u biti prigovorili da je donošenje Zakona o dopunama iz 1999. godine i produljeni prekid postupka kao njihova posljedica, predstavljalo povredu njihovoga prava na suđenje u razumnome roku. Pozvali su se na članak 6., stavak 1. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

“Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi...svatko ima pravo...da sud...u razumnom roku ispita njegov slučaj“

Vlada je prvotno tvrdila da podnositelji zahtjeva nisu iscrpili domaća pravna sredstva jer je bio u tijeku postupak po njihovoj ustavnoj tužbi. Nakon toga su tvrdili da podnositelji zahtjeva više ne mogu tvrditi da su žrtve povrede.

Podnositelji zahtjeva su u odgovoru dostavili presliku odluke Ustavnoga suda kojom je utvrđena povreda njihovoga prava na suđenje u razumnome roku, ali su prigovorili iznosu dosuđene pravične naknade.

Sud primijećuje da je postupak pred Ustavnim sudom sada okončan, iz kojega razloga više nije prihvatljiv prigovor Vlade o iscrpljenju domaćih pravnih sredstava. Međutim, s obzirom na ishod toga postupka, Sud će prvo ispitati mogu li podnositelji zahtjeva još uvijek tvrditi da su žrtve u smislu članka 34. Konvencije. U tom pogledu, Sud podsjeća je, temeljem članka 1. Konvencije, prvenstvena odgovornost za provedbu i zaštitu zajamčenih prava i sloboda na nacionalnim vlastima. Sustav podnošenja prigovora Sudu supsidijaran je

nacionalnim sustavima koji čuvaju ljudska prava (vidi predmet *Kudla v. Poland* [GC], BR. 30210/96, § 152, ECHR 2000-XI).

U ovome je predmetu Ustavni sud ispitao prigovor podnositelja zahtjeva koji se odnosi na bit njihovoga prava na pristup sudu, te je o njemu presudio svojom odlukom od 19. rujna 2005. godine. Ocjenjujući na pravičnoj osnovi, odredio je zadovoljštinu koja je po naravi naknada štete, dosudivši svakome podnositelju zahtjeva pravičnu naknadu na ime nematerijalne štete u iznosu od 15,600 HRK. Također je naložio općinskom sudu da u roku od šest mjeseci donese odluku u predmetu podnositelja zahtjeva.

Sud primijećuje da je Ustavni sud, slijedeći sudsku praksu Suda, utvrdio da je došlo do povrede ustavnoga prava podnositelja zahtjeva na suđenje u razumnome roku i njihovoga prava na pristup sudu. Sud smatra da takvo utvrđenje u biti zadovoljava prvi uvjet naveden u sudskoj praksi Suda.

Položaj podnositelja zahtjeva kao žrtve tada ovisi o tome je li dosuđena zadovoljština bila odgovarajuća i dostatna uzimajući u obzir pravičnu naknadu kako je predviđena člankom 41. Konvencije (vidi, *mutatis mutandis*, predmet *Dubjakova v. Slovakia*, (dec.), br. 67299/01, 19. listopada 2004.).

S tim u vezi Sud podsjeća da se u predmetima zbog duljine postupka jedna od značajki dostatne zadovoljštine koja može otkloniti položaj parnične stranke kao žrtve odnosi na dosuđeni iznos. Taj iznos osobito ovisi o značajkama i djelotvornosti pravnoga sredstva. Tako su države koje su se, kao Hrvatska, odlučile za pravno sredstvo koje je namijenjeno i za ubrzanje postupka i za dosuđivanje naknade, slobodne dosuditi iznose koji – iako su niži od onih koje dosuđuje Sud – nisu nerazumni (vidi naprijed citirani predmet *Cocchiarella v. Italy* [GC], §§ 96, 97). To nije tako samo zato što je to pravno sredstvo bliže i pristupačnije podnositelju zahtjeva nego zahtjev Sudu, nego i zato što je brže te se s njim postupa na vlastitom jeziku podnositelja zahtjeva. Ono stoga nudi prednosti koje treba uzeti u obzir.

Po mišljenju Suda ova se načela mogu, *mutatis mutandis*, primijeniti na navodne povrede prava na pristup sudu u okolnostima sličnima okolnostima u ovome predmetu.

Sud primijećuje da je u ovome predmetu Hrvatski sabor donio zakon predviđen Izmjenama i dopunama iz 1999. godine – Zakon o odgovornosti iz 2003. godine – koji sada uređuje sva pitanja glede naknade štete uzrokovane od strane pripadnika Hrvatske vojske i policije u obavljanju njihovih službenih dužnosti tijekom Domovinskoga rata. Novi zakon također okončava pobijanu pravnu situaciju propisujući da se nastavljaju svi postupci prekinuti na temelju Izmjena i dopuna iz 1999. godine.

Sud također primijećuje da je Ustavni sud u svojoj odluci, uz to što je podnositeljima zahtjeva dosudio naknadu, ujedno i naložio općinskom sudu da ubrza postupak. Općinski sud je donio presudu u predmetu podnositelja zahtjeva na temelju novoga zakona u roku koji je odredio Ustavni sud.

Vraćajući se na konkretan iznos koji je Ustavni sud dosudio podnositeljima zahtjeva, Sud primijećuje da je naknada dosuđena u ovome predmetu niža nego iznosi koje dosuđuje Ustavni sud u sličnim predmetima (vidi, na primjer, predmet *Multiplex v. Croatia*, br. 58112/00, 10. srpnja 2003. i *Aćimović v. Croatia*, br. 61237/00, ECHR 2003-XI). Naglasio bi u tom pogledu važnost razumnog iznosa pravične naknade koja se dosuđuje u domaćem sustavu kako bi pravno sredstvo o kojemu se radi bilo smatrano djelotvornim na temelju Konvencije. Međutim, može li se dosuđeni iznos smatrati razumnim treba procijeniti u svjetlu svih okolnosti predmeta. One ne uključuju samo trajanje postupka u konkretnom predmetu nego i vrijednost dosuđenoga koja se ocjenjuje u svjetlu životnoga standarda u dotičnoj državi, te činjenice da će u nacionalnom sustavu naknada općenito biti dosuđena i isplaćena brže nego što bi to bio slučaj da u toj stvari odluku donosi Sud na temelju članka 41. Konvencije.

U svjetlu materijala u spisu i s obzirom na konkretne okolnosti predmeta, Sud smatra da se iznos dosuđen podnositeljima zahtjeva može smatrati dostatnom te stoga i odgovarajućom zadovoljštinom za pretrpljenu povredu (vidi predmet *Cataldo v. Italy*, (dec.), br. 45656/99, 3. lipnja 2004., *Širacova v. Slovakia* (dec.), br. 6221/00, 7. rujna 2004. i *Kalajžić v. Croatia* (dec.), br. 15382/04, 28. rujna 2006.).

Sud tako smatra da je odluka Ustavnoga suda u skladu sa sudskom praksom Suda.

Sud stoga zaključuje da podnositelji zahtjeva više ne mogu tvrditi da su „žrtve“ navodne povrede svoga prava na pristup sudu, u smislu članka 34. Konvencije.

Slijedi da je zahtjev očigledno neosnovan te treba biti odbijen u skladu s člankom 35., stavcima 3. i 4. Konvencije. Stoga sud odlučuje prekinuti primjenu članka 29., stavka 3. Konvencije.

Iz tih razloga, Sud jednoglasno

utvrđuje da je zahtjev nedopušten.

Søren NIELSEN
Tajnik

Christos ROZAKIS
Predsjednik